

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لزوم

شناخت قرآن و عمل به آن

دوره، هفتم، شماره دوم

نام جزوه: لزوم شناخت قرآن و عمل به آن
نویسنده: هیأت تحریریه موسسه در راه حق

ناشر: موسسه در راه حق

نوبت چاپ: مکرر

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش

چاپخانه: سلمان فارسی

نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)

کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰ - موسسه در راه حق

تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵)

www.darrahehaq.com

سامانه پاسخگویی پیامکی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

رایگان

۴ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

فهرست مطالب

همانا این قرآن به آنچه پابرجاتر است رهنمون می شود.....	۵
شناخت قرآن.....	۷
خواندن قرآن.....	۱۴
گوش فرادادن به قرآن.....	۱۸
آموزش قرآن.....	۲۱
تدبّر در قرآن.....	۲۳
عمل به قرآن.....	۲۸
هدایت در پرتو قرآن.....	۳۳
پناه گاه راستین.....	۳۷

دوره هفتم، شماره دوم / ۵

همانا این قرآن به آنچه پابرجاتر است رهنمون می شود. قرآن، کتاب زندگی و سرچشمه همه معارف اسلامی است. چونان رودباری فیض بخش، همراه با زمان، متحرک و جاری است. چون دریای مواج نور، از هر آلودگی برکنار است. همانند کوه ساری سربلند، فرازمندیش قابل انکار نیست. زنده ای است که همیشه شاداب و تازه می ماند. بی هیچ گفتوگو برترین سخن است. با هیچ کلام و کتاب دیگر قیاسش نمی توان کرد و هرگز هیچ سخنی از ژرفای آن برخوردار نیست... .

هماره درخشنده، شگفت انگیز و برتر و بالاتر از هر سخن دیگر بوده و هست، از هزار و چهارصد سال پیش عرب فصیح حجاز را متعجب و متحیر

۶ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

ساخته و دانشمندان را به اندیشه واداشته است. با هزاران تفسیر و کتاب که پیرامون آن نوشته شده باز هم چنان تازه می نماید و امروز نیز هم چنان پر هیمنه است، پر رمز و راز است، ژرف و خیره کننده است، دانش روز را به شگفت واداشته، دانشمندان را به خود جلب کرده است... آری قرآن به راستی کلام خدا است.

آنان که این کتاب ارجمند را محترم می شمارند، باید این حقیقت را دریابند: هم چنان که ظاهر این کتاب مقدّس را محترم می دارند، معانی و تعلیمات آن را بیشتر ارج نهند و با پیروی از هدایت این کتاب آسمانی به راستی مسلمان باشند.

دوره هفتم، شماره دوم / ۷

مگر نه این است که قرآن اساس نامه اسلام و کتاب جاوید جوامع مسلمان است که در آن زیر بنای سعادت مسلمانان پی ریزی شده و دستوراتش رمز پیشرفت و بهزیستی جوامع را تعلیم می دهد؟ بنابراین، هیچ مسلمانی نمی تواند بدون پیروی صحیح از قرآن به نیازهای گوناگون و ابعاد مختلف وجود خویش، پاسخ مثبت دهد.

شناخت قرآن

پیروی از قرآن بی تردید پس از شناخت درست آن میسر است و هر چه قرآن را عمیق تر و اصیل تر بشناسیم در اجرای تعلیمات آن مصمم تر و در بزرگ داشت این کلام خدایی استوارتر خواهیم بود.

۸ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

متأسفانه، بیش تر جوامع اسلامی از قرآن درکی سطحی و محدود دارند و به حقیقت آن توجهی نمی‌دارند، چنان‌که گویی گرامی داشتن قرآن تنها در زیبایی چاپ و تنوع خط و تزیینات جلد و کاغذ آن است؛ روپوش مخملی بر آن می‌پوشانند و در کنار آینه اتاق جایش می‌دهند و مراقب اند غباری بر آن ننشیند، ولی مفاهیم بلند آن قرن هاست در غبار فراموشی خفته است!

آیا به‌راستی قرآن فقط یک شیء عتیقه زینتی است؟ آیا احترام قرآن تنها این است که آن را با دودست بگیریم و به‌آرامی بکشاییم و در برابرش مؤدّب بنشینیم و پس از تلاوت ببوسیم و بر سر و دیده بگذاریم، اما دستوراتش را زیر پا نهیم و

دوره هفتم، شماره دوم / ۹

احکامش را فراموش کنیم؟ و یا هنگام سفر برای شگون از زیر آن بگذریم و نیز در ازدواج آن را مهر و جهیز دختران قرار دهیم و یا برای رفع چشم‌زخم، پشت شیشه اتومبیل بیاویزیم و در انتقال به منزل جدید قبل از سایر اثاثیه‌ها آن را وارد سازیم و در زندگی روزمره برای اثبات خواسته حق یا ناحق خود به آن سوگند یاد کنیم و سرانجام در مجالس فاتحه و کنار قبر مردگان با اندوه به تلاوت آن گوش فرا دهیم، اما هیچ‌یک از حقایق و دستورات قرآن را فراموش کنیم و آن گاه دل‌خوش داریم که قرآن را محترم شمرده‌ایم؟!

آیا آن‌که صبح گاه قرآن را می‌بوسد و بیرون می‌آید، اما در بازار و اداره و کارخانه و کارگاهش،

۱۰ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

ربا می خورد، خون بیچارگان را می مکد، حقوق
زیردستان را پامال می کند و از خیانت و دزدی باکی
ندارد، قرآن را گرامی داشته است؟

آیا مسافری که در ابتدای سفر از زیر قرآن
می گذرد اما در طول سفر از هیچ عیش و نوش
حرامی روگردان نیست پیرو قرآن است؟

آیا زن وشوهری که در مهر و جهیز به قرآن
تبرک می جویند، اما در نماز، روزه، حجاب، تربیت
فرزند، تنظیم زندگی و دیگر وظایف پای بند
تعلیمات قرآن نیستند، دوست دار قرآن محسوب
می شوند؟

دوره هفتم، شماره دوم / ۱۱

متأسفانه همه این تشریفات در واقع تظاهر به گرامی داشت قرآن است و عموماً از احترام راستین آن یا بی‌خبرند و یا شانه تهی می‌کنند.

از آن روز که در احترام قرآن، تشریفات جای حقایق را گرفت و عمل به قوانین زندگی ساز آن از میان رفت، شکوه مسلمانان نیز فروشکست و کاخ شوکتشان فروریخت و دشمنان بیدار که سیادت اسلام و مسلمانان را در پرتو قرآن دیده بودند، بر آن شدند که جوامع اسلامی را از قرآن جدا سازند و برای این منظور، لازم بود فهم و شناخت قرآن را از میانشان بردارند و به‌ظاهر آن مشغولشان دارند و مغز را برابیند و به پوست سرگرمشان سازند و دریغا که مسلمانان خواب‌زده بی‌خبر از اندیشه دشمن، نقشه‌ها

۱۲ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

را پذیرا شدند و چنان از واقعیت به دور افتادند و به ظاهر پرداختند که در پایان از قرآن و احترام آن چیزی جز این در جوامع ما نماند که آن را هر بار زیباتر از پیش چاپ کنیم و به تذهیب و نقش و نگار آن سرگرم شویم... و چنین شد که در اقلیم ما ملت‌ی زنده و شکوهمند و بیدار نماند.

البته هیچ خردمندی نمی‌گوید قرآن را زیبا و تمیز چاپ نکنند و یا به آن احترام نگذارند، ولی در شرایط اندوه‌بار این زمان که «خانه از پای‌بست ویران است»، بسیار غم‌انگیز خواهد بود اگر فقط «در فکر نقش ایوان» و «زیبایی چاپ قرآن» باشیم!

پیش از هر چیز و بیش از هر چیز باید از نقشه‌های شوم دشمنان آگاه شویم و دورافتادگان از

دوره هفتم، شماره دوم / ۱۳

حقایق قرآن را به دامان پرمهر آن برگردانیم؛ باشد که به خود آییم و از این خواب سنگین برخیزیم و به فهمیدن و فهماندن، اندیشیدن و اندیشه دادن، تحرک و متحرک ساختن در سایه قرآن همت گماریم... و این همان رسالت و نقش راستین قرآن است که از آن غافلیم و رسول خدا(صلی الله علیه وآله) در قیامت از همین غفلت‌ها و فاصله گرفته‌ها نزد خدا شکایت می‌برد:

وَ قَالَ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ
مَهْجُورًا؛^۱

پیامبر می‌گوید: پروردگار من! همانا قوم من این قرآن را به فراموشی سپردند.

۱۴ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

خواندن قرآن

«قرآن» کتابی است «خواندنی»، چراکه خداوند کلام جاوید خویش را فرو فرستاده تا آن را همواره بخوانیم و هر کتاب و سخنی را که می‌خوانند برای درک مفاهیم آن بوده و برای فهمیدن و شناختن و به کار بستن است.

به همین جهت، خود قرآن و نیز پیشوایان گرامی دین، به خواندن قرآن سفارش کرده و برای آن پاداش‌هایی بزرگ وعده داده‌اند تا مسلمانان به شوق دستیابی به آن پاداش‌ها همواره قرآن را بخوانند و این نخستین گام در شناخت قرآن است تا فراموشش نسازند.

دوره هفتم، شماره دوم / ۱۵

قرآن درباره خود می‌فرماید: «فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ»؛ «... آن چه ممکن شود از قرآن بخوانید»؛ و اندکی آن سوی باز تکرار می‌فرماید: «فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنْهُ» (۲) «پس آنچه ممکن است از آن بخوانید».

و در جای دیگر: «إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ لِيُؤْتِيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ»^۲.

«آنان که کتاب خدا را تلاوت می‌کنند و نماز را برپا می‌دارند و از آنچه بدیشان روزی دادیم، آشکار و پنهان بخشی را به نیازمندان انفاق می‌کنند، دادوستدی

---

۱. سوره مزمل، آیه ۲۰.

۲. سوره‌ی فاطر آیه‌ی ۲۹.

۱۶ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

را امید می‌دارند که هرگز زیانی نخواهد داشت تا خدا پاداششان را کامل کند و به کرم خویش بیشترشان بدهد، آری خداوند آمرزنده سپاس‌گزار است».

در این آیه، نخستین ویژگی این گروه «تلاوت قرآن» است و آنگاه «نماز گزاردن» و «انفاق» ایشان و این می‌تواند اشارتی باشد که «خواندن قرآن» اگر با توجه و تدبیر انجام گیرد، در افراد باایمان اثر نیکو داشته و آنان را به «برپاداشتن نماز» و «انفاق مال» وامی‌دارد.

تلاوت قرآن با دقت، خواننده را با مفاهیم قرآن آشنا ساخته و به او احساس مسؤولیت می‌بخشد و او را بر انجام دستورات آن موظف می‌دارد، پس تنها به «قرائت» نباید بسنده کرد و نیز نباید از «قرائت» که

دوره هفتم، شماره دوم / ۱۷

نخستین گام به سوی قلّه های بلند مفاهیم و حقایق
قرآن است غافل ماند.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) به
سلمان (علیه السلام) فرمود: «ای سلمان! بر تو باد
خواندن قرآن، همانا خواندن قرآن کفاره‌ی گناهان و
پرده و پوشش از آتش و ایمنی از عذاب است... بر
مصاحب قرآن، رحمت فرود می‌آید و فرشتگان
خواستار آمرزش اویند و بهشت مشتاق اوست و خدا
از او راضی می‌شود...»^۱.

و نیز همان گرامی به ابوذر فرمود: «بر تو باد
تلاوت قرآن و بسیار به یاد خدا بودن...»^۲.

---

۱. بحار، ج ۹۲، ص ۱۷.

۲. بحار، ج ۹۲، ص ۱۹۸.

۱۸ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

و نیز فرمود: «با تلاوت قرآن خانه هاتان را نورانی کنید... همانا در خانه یی که قرآن بسیار تلاوت می‌شود، خیر فراوان وجود دارد و اهلش از آن بهره می‌برند و آن خانه در نظر آسمانیان هم چون ستارگان در دیدگاه زمینیان، می‌درخشد»^۱.

گوش فرادادن به قرآن

شنیدن قرآن نیز هم چون خواندن آن، راهی به سوی شناخت کلام خدا و عاملی برای اندیشیدن در آن

---

۱. بحار ج ۹۲، ص ۲۰۰؛ نَوْرَوَا بُيُوتَكُمْ بِتَلَاوَةِ الْقُرْآنِ... فَإِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كَثُرَ فِيهِ تَلَاوَةُ الْقُرْآنِ كَثُرَ خَيْرُهُ وَ أَمْتَعَ أَهْلُهُ وَ أَضَاءَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الدُّنْيَا.

دوره هفتم، شماره دوم / ۱۹

است و به همین جهت در قرآن و سخن پیشوایان، به شنیدن قرآن نیز سفارش شده:

قرآن می‌فرماید: «وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ»^۱.

«و آنگاه که قرآن خوانده می‌شود گوش فرا دهید و سکوت کنید، امید است رحمت خدا شاملتان شود».

آری، سکوت در هنگام شنودن قرآن و گوش سپردن به آن، احترامی شایسته از قرآن است، که در عین حال اندیشه را برمی‌انگیزد و این همان «نیوشیدن» است و جان را از تعلیم قرآن سرشار می‌سازد و روشنی‌ها و آگاهی‌ها در پی دارد و بدین

---

۱. سوره‌ی اعراف، آیه‌ی ۲۰۴.

۲۰ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

گونه سزاوار است که مهر و رحمت خدا را به ارمغان آورد.

«زراره» از یاران راستین ششمین امام، جعفر بن محمد (علیهما السلام)، می گوید: از آن گرامی پرسیدم وقتی قرآن می خوانند آیا لازم است شنونده سکوت کند و به آن گوش سپارد؟

فرمود: «آری، وقتی نزد تو قرآن تلاوت شود، لازم است^۱ گوش فرا دهی و ساکت باشی»^۲.

و هم آن گرامی فرمود: «کسی که حرفی از کتاب خدا را بشنود، یک نیکوکاری به حساب او

---

۱. «لزوم» در این جا به معنای «وجوب» نیست ولی باید کوشش

کرد و به این وظیفه ی اخلاقی پای بند بود.

۲. بحار، ج ۹۲، ص ۲۲۲.

دوره هفتم، شماره دوم / ۲۱

گذارده می‌شود و یک بزه کاری از آن محو می‌گردد و مقام وی یک درجه بالا می‌رود^۱.

آموزش قرآن

گفتیم شناخت قرآن با خواندن و فهمیدن آن به دست می‌آید و اینک می‌گوییم برای خواندن و فهمیدن و مآلاً اندیشیدن در قرآن به آموزش نیازمندیم و بر این هدف، از دیر باز مسلمانان آگاه بوده‌اند و بر آن همت می‌گماشتند، به ویژه آموزش به نوباوگان را بسیار گرامی می‌داشتند و بر آن کوشا بودند، پیشوایان گرامی دین نیز در این مورد بسیار سفارش فرموده‌اند و برای آن پاداش‌هایی سزاوار، وعده داده‌اند.

---

۱. بحار، ج ۹۲، ص ۲۰۱ - وسایل، ج ۴، ص ۸۴۱.

۲۲ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

امیرمؤمنان (علیه السلام) از پیامبر گرامی (صلی الله علیه وآله) بازگو می فرماید: بهترین شما کسی است که قرآن را فراگیرد و به دیگران نیز بیاموزد.^۱

«معاذ» می گوید از پیامبر (صلی الله علیه وآله) شنیدم می فرمود: هر مردی به فرزند خویش قرآن بیاموزد، خدا در رستخیز بر تارک او و مادر آن کودک، تاجی چون تاج فرشتگان می نهد و لباس هایی به آنان می پوشانند که همانندش را مردمان ندیده اند.^۲

---

۱. وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۸۲۵، ح ۶ و بحار الانوار، ج ۹۲،

ص ۱۸۶، ح ۲. خِيارُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ.

۲. وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۸۲۵.

تدبّر در قرآن

خواندن قرآن اگرچه امر سودمند است، ناسودمند نیست، ولی آنگاه کاری سازنده است که همراه با خواندن، «تدبّر» در قرآن نیز داشته باشیم، «تدبّر» یعنی «نیک اندیشیدن» و این برترین مسؤلیت ما در برابر قرآن و راه دستیابی به حقایق بلند و به کار بستن تعلیمات آن است.

خدا می فرماید: «أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ

قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا؛... آیا در قرآن نیک نمی اندیشند، یا بر دل‌ها قفل‌هاست»^۱.

و باز می فرماید: «كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ

لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ؛ این کتابی است

۲۴ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

پر خیر و برکت، بر تو فرو فرستادیم تا در آیات آن
ژرف بیندیشند و خردمندان از آن تذکر یابند»^۱.
یعنی قرآن کتابی است که باید در آن نیک
اندیشید و اندیشیدن در آن یادآوری و آگاهی را در
پی دارد.

و باز می‌فرماید: **وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ**
مِنْ مُدْكِرٍ؟^۲ «به‌راستی قرآن را برای تذکر آسان
ساختیم، آیا کسی که تذکرات قرآن را به خاطر بگیرد
وجود دارد؟»

---

۱. سوره‌ی ص، آیه‌ی ۲۹ (المیزان، ج ۱۷، ص ۲۰۸).

۲. سوره‌ی قمر، آیه‌ی ۱۷.

دوره هفتم، شماره دوم / ۲۵

و نیز: «وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ!» به قرآن تذکردهنده
سوگند».

و «إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ»؛ قرآن یاد
آورنده است پس هر که خواهد پند گیرد و متذکر
شود».

ای‌کاش در جامعه ما، بیش از آنچه برای
فراگیری تجوید و ادا کردن مخارج حروف تلاش
می‌کنند - که تا حدی مراعات آن نیز لازم است - به
فراگرفتن تفسیر قرآن از متخصصان علوم اسلامی و
به نیک اندیشیدن و فهمیدن قرآن می‌پرداختند و

---

۱. سوره‌ی ص، آیه ۲.

۲. سوره‌ی عبس، آیه‌ی ۱۰.

۲۶ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

همراه با درست خواندن به ژرفای تعلیمات آن نیز توجه می‌کردند.

هشتمین امام، علی بن موسی (علیهماالسلام) می‌فرمود: «...هنگام خواندن قرآن از هیچ آیه‌ای نگذشتم جز آن‌که در آن اندیشیدم که در چه وقت و درباره چه چیز فرود آمده است...»^۱.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) فرمود: «اگر زندگی سعادت‌مندان و مرگ شهیدان و رهایی در روز پر دروغ و اندوه قیامت و سایه در آن روز گرم و راه‌یابی در هنگام گمراهی را می‌خواهید، قرآن بیاموزید. قرآن کلام خدای مهربان، حرز و

دوره هفتم، شماره دوم / ۲۷

بازدارنده‌ی شیطان و موجب فزونی و گران وزنی در
ترازوی سنجش اعمال است.^۱

امیر مؤمنان (علیه السلام) می فرمود: «قرآن
بیاموزید، که قرآن بهترین سخن است و در آن نیک
بیندیشید که قرآن بهار دل‌ها است».^۲

آری، جان آدمی لطیفه یی الهی است؛ گلی
آسمانی است، سروی از بوستان ملکوت خدا است و
کلام خدا نسیم نوازش گری است که گل جانمان را
می شکوفد و باغ اندیشه هامان را سرسبز و شاداب
می دارد؛ و خزان دل را به بهار سبز خدایی تبدیل
می کند.

---

۱. بحار، ج ۹۲، ص ۱۹.

۲. نهج البلاغه صبحی صالح، ص ۱۶۴ و نهج البلاغه فیض
الاسلام، ص ۱۳۳۰.

۲۸ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

عمل به قرآن

خواندن قرآن، شنیدن آن، آموزش، اندیشیدن و تأمل و تدبیر در آن؛ همه، مقدمه‌ی عمل به قرآن است؛ عملی پیگیر و در همه‌ی شؤون فردی، اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی و حتی سیاسی؛ و در حقیقت شناخت قرآن باید سلاح و مرکبی باشد برای نبرد و پیشرفت در میدان عمل و زندگی و تنها در این صورت است که برنامه‌های متعالی قرآن در جامعه پیاده می‌شود و امت مسلمان سعادت و سیادت گذشته‌ی خود را بازمی‌یابد.

خدا می‌فرماید: «وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ

فَاتَّبِعُوهُ وَ اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ»؛

دوره هفتم، شماره دوم / ۲۹

«و این کتابی است پربرکت که فرو فرستادیم، از آن پیروی کنید و پرهیزگار باشید، باشد که رحمت خدای شاملتان گردد.»

و می‌فرماید: «...آنان که به کتاب خدا چنگ می‌زنند و نماز را برپا می‌دارند، البته ما پاداش مصلحان را ناچیز نمی‌سازیم»^۱.

امیر مؤمنان، علی (علیه‌السلام)، برخی از برادران مسلمان خویش و یاران راستین پیامبر (صلی‌الله علیه وآله) را که قرآن می‌خواندند و به آن عمل می‌کردند، یاد می‌کرد و بر فقدان ایشان دریغ می‌خورد:

«أَوْءَ عَلَىٰ إِخْوَانِي الَّذِينَ قَرَأُوا الْقُرْآنَ
فَأَحْكَمُوهُ، وَ تَدَبَّرُوا الْفَرْضَ فَأَقَامُوهُ، أَحْيَا السُّنَّةَ وَ

---

۱. سوره‌ی اعراف، آیه‌ی ۱۷۰.

۳۰ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

أَمَّا تُوَاِ الْبِدْعَةَ، دُعُوا لِلْجِهَادِ فَاجَابُوا، وَ تَثُقُوا بِالْقَائِدِ فَاتَّبَعُوهُ...؛^۱ دریغا بر برادرانم که قرآن را خواندند و آن را استوار داشتند و در واجبات دین اندیشیدند و آن‌ها را بر پا داشتند و سنت پیامبر را زنده ساختند؛ و بدعت‌ها را نابود کردند، به جهاد دعوت شدند و بی‌درنگ پذیرفتند و به پیشوایشان ایمان و اعتماد داشتند و از او پیروی نمودند».

و باز می‌فرمود: «أَيْنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ دُعُوا إِلَى

الْإِسْلَامِ فَقَبِلُوهُ وَ قَرَأُوا الْقُرْآنَ فَاحْكُمُوهُ»^۲؛

---

۱. نهج البلاغه ی فیض الاسلام، خ ۱۸۱، ص ۵۸۷.

۲. نهج البلاغه ی فیض الاسلام، ص ۳۶۴ و...

دوره هفتم، شماره دوم / ۳۱

«کجایند گروهی که به اسلام دعوت شدند و آن را پذیرفتند و قرآن را خواندند و آن را استوار داشتند».

و در سرزنش کسانی که قرآن در آنان تأثیر ندارد می فرماید: «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَمَاتَ فَدَخَلَ النَّارَ فَهُوَ مِمَّنْ كَانَ يَتَّخِذُ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا».

«آن که قرآن بخواند، ولی پس از مرگ در دوزخ افتد او از کسانی است که آیات خدا را مسخره می کرده است»^۱.

---

۱. نهج البلاغه ی فیض الاسلام، ص ۱۱۷۷ و صبحی صالح،

۳۲ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

پیامبر گرامی (صلی الله علیه وآله) در همین زمینه می فرمود: «بسا خواننده‌ی قرآن که قرآن او را لعنت می کند»^۱.

پس قرآن، کتاب عمل مسلمانان است و باید خواندنش در آنان مؤثر باشد، فرمان‌هایش، آنان را بر انجام وظایف وادارد و بازداشتن‌هایش، آنان را از زشتی‌ها و آلودگی‌ها دور سازد.

امام صادق (علیه السلام) می فرمود: «آن که قرآن را از بر دارد و بدان عمل نماید، با سفرا و رسولان نیکوکار و گرامی همراه می باشد»^۲.

---

۱. بحار، ج ۹۲، ص ۱۸۵: كَمْ مِنْ قَارِي الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يُلْعَنُهُ.

۲. بحار، ج ۹۲، ص ۱۷۷: الْحَافِظُ لِلْقُرْآنِ الْعَامِلُ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ.

هدایت در پرتو قرآن

همه‌ی انسان‌ها دوست دار و خواهان سعادت‌اند، حتی اگر در تشخیص سعادت هم تفاوت نظر داشته باشند این وجه مشترک در همه هست که همگان «سعادت» را می‌طلبند و برای تأمین آن به کارها و پیشه‌های مختلف می‌پردازند، برخی آن را در تأمین کامل مادیات زندگی می‌جویند و برخی تنها سلامت تن و عمر دراز را سعادت می‌شمرند، برخی عشق و شور و شیفستگی را برخورداری از سعادت زندگی می‌دانند و برخی تن‌پروری و تن‌آسانی را و برخی در افتخارات گوناگون سعادت می‌جویند و حتی برای این منظور ممکن است به خطرناک‌ترین کارها اقدام

۳۴ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

ورزند و به هر حال، هدف، «سعادت» است، هر چند ایده‌ها و نظرها در مصداق سعادت گوناگون است.

اما، آیا به‌راستی هیچ‌کس جز خدا و قانون خدا می‌تواند پاسدار سعادت بشر باشد؟

انسان در پهنه‌ی گیتی جزئی کوچک و موجودی از همه سو ضعیف است و میدان عمل و دستیابی به سعادت کامل، به وسعت همه‌ی عالم هستی است، اگر انسان به همه‌ی جهان، از دورترین ستاره در ناپیدای مجهول‌ترین کهکشان تا خردترین ذره در ژرفای عمیق‌ترین دریا، آگاهی کامل داشته باشد و اندیشه اش بر وراء جهان مادی سیطره یابد آنگاه می‌تواند باخرد خویش قانونی کامل برای دستیابی به سعادت همه جانبه ارائه دهد... و

دوره هفتم، شماره دوم / ۳۵

می‌دانیم که این خیالی بیش نیست و بشر با همه‌ی پیشرفت و تشکیلاتش، هنوز در بسیاری از کارها ناتوان است و تنها خدا است که بر همه‌ی آفریدگان خویش و گذشته و آینده‌ی آنان احاطه و اطلاعی کامل دارد، پس تنها هم او می‌تواند بندگان خویش را به درست‌ترین راه سعادت، راهنما باشد و اسلام قانون اوست و قرآن کتاب هدایت‌گر او.

قرآن کتابی است که از هیچ سو، باطل را در آن راهی نیست؛ «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ، تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ»^۱؛ و هدایت و رحمت برای مؤمنان است؛ «وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ»^۲.

---

۱. سوره‌ی فصلت، آیه‌ی ۴۲.

۲. سوره‌ی نمل، آیه‌ی ۷۷.

۳۶ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

از ششمین پیشوا، امام صادق (علیه السلام) پرسیدند ای فرزند پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره‌ی قرآن چه می‌فرمایید؟

فرمود: «قرآن کلام خدا، قول خدا، کتاب خدا، وحی خدا و تنزیل اوست، کتابی عزیز است که باطل از هیچ سو بدان راه ندارد و از سوی خدای حکیم و ستوده فرود آمده است»^۱.

«ریان» می‌گوید به امام رضا (علیه السلام) عرض کردم درباره‌ی قرآن چه می‌فرمایید؟

دوره هفتم، شماره دوم / ۳۷

فرمود: «کلام خداست، از حریم دستورات آن تجاوز نکنید و هدایت را در غیر آن مجوید که گمراه می شوید»^۱.

پناه گاه راستین

در عصری زندگی می کنیم که از هر سو فتنه ها و آشوب ها، آلودگی ها و انحراف ها، فضای جامعه را تیره کرده، آسایش و آرامش روحی و نور و نشاط، راستی و درستی از جان بیشتر افراد رخت بر بسته و محیط با همه ی زرق و برقش به مردابی چراغانی شده، بیشتر شبیه است تا یک مجتمع انسانی. در چنین شرایطی برترین پناه گاه مسلمانان قرآن است که اگر به آن پناه آورند و از داروی جان بخش تعلیماتش

---

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۱۱۷.

۳۸ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

مداوا جویند، به راستی زخم‌ها را مرهم می‌نهد و بیماری‌ها را بهبود می‌بخشد و از سرچشمه‌ی زلال خویش، تشنگان را سیراب می‌سازد و در سایه‌ی نوازش گر خود، خستگان را نیرو و توان تازه می‌دهد.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله)، قرآن عزیز را یکی از دو «وزنه‌ی اسلام» معرفی فرمود و همراه با «عترت» خویش به یادگار گذاشت تا امت اسلام با پیروی از تعلیمات این دو گرانمایه، در کشاکش قرون و در طوفان حوادث گوناگون، راه از چاه بازشناسد و ساحل نجات را گم نکنند و دریغا که اکثریت امت به ویژه در طوفان مهیب این قرن که بیش از هر زمان دیگر به هدایت و بینش نیازمندیم،

دوره هفتم، شماره دوم / ۳۹

دست از این هر دو گران‌مایه برگرفته، در بیابان‌های
هول و بی‌سرانجام تلقینات شرق و غرب سرگردان و
بی‌هدف مانده‌اند، بی‌آنکه بدانند چه می‌کنند و یا چه
باید بکنند.

امیر مؤمنان، علی (علیه‌السلام) فرمود: «...بدانید،
این قرآن پنددهنده‌ای است که خیانت نمی‌ورزد،
راهنمایی است که گمراه نمی‌سازد و گوینده‌ی است
که دروغ نمی‌گوید، هیچ‌کس با قرآن هم‌نشین نشد
جز آن‌که چون برخاست هدایتش افزایش و نابینایی و
گمراهی‌اش کاهش یافته بود.

بدانید پس از (آشنایی و عمل) به قرآن برای
کسی بی‌چیزی و بیچارگی و پیش از آن برای کسی
دارایی و بی‌نیازی نیست، پس برای دردهای خود از

۴۰ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

قرآن شفا بجوئید و بر سختی‌ها، از قرآن کمک بخواهید؛ زیرا شفای بزرگ‌ترین بیماری یعنی کفر و نفاق و گمراهی، در قرآن است. پس به کمک قرآن از خدا مسألت نمایید و با دوستی آن به او رو آورید و به وسیله آن از مخلوق چیزی مطالبید، بندگان هرگز به سبب و وسیله‌ای همانند و هم سنگ قرآن به خدا روی نیاورده‌اند.^۱

به امید آن روز که با اندیشمندی به‌سوی قرآن بازگردیم و گذشته‌ها را جبران کنیم و از تاریکی‌ها رهایی یابیم و با درخشش خورشید قرآن، زندگی پر نور و سعادت را آغاز و آینده‌ی سالم و پر عظمتی را بنا کنیم.

---

۱. نهج البلاغه ی فیض الاسلام، ص ۵۵۸، خطبه ۱۷۵.

دوره هفتم، شماره دوم / ۴۱

برای آشنایی با قرآن و مفاهیم بلند آن، خواندن

کتاب‌های زیر را توصیه می‌کنیم:

- ۱ - ترجمه تفسیر المیزان؛ علامه طباطبائی
- ۲ - تفسیر نمونه؛ ناصر مکارم شیرازی
- ۳ - قرآن در اسلام؛ علامه طباطبائی
- ۴ - نثر طوبی؛ شعرانی
- ۵ - قرآن و آخرین پیامبر ناصر مکارم شیرازی
- ۶ - پرتوی از قرآن؛ طالقانی
- ۷ - قصص قرآن؛ بلاغی
- ۸ - سخن حق؛ اشراقی
- ۹ - ترجمه‌ی قرآن؛ کاظم معزی
- ۱۰ - ترجمه‌ی قرآن؛ قمشه‌ای

۴۲ / لزوم شناخت قرآن و عمل به آن

آنچه بر شمردیم برخی از کتاب‌های سودمند است که پیرامون قرآن نوشته‌اند، نه همه‌ی آنها و ما با توجه به گنجایش این نشریه به همین مقدار بسنده کردیم.

پایان